

## معرفی اجمالی مهمترین آثار آوینی و سیر مطالعاتی آنها

اولین کتابی که برای آشنایی با تفکر آوینی توصیه می شود، کتاب توسعه و مبانی تمدن غرب است که مقالات شبه ژورنالیستی اش در آن آمده است؛ مقالاتی که فهم آن چندان دشوار نیست و چون اشاراتی انضمامی دارد نیاز به داشتن مطالعات فلسفی پیشینی ندارد؛ یعنی اشاره مستقیم به مصداقی در جامعه پیرامون ما دارد. به طور مثال مشخصاً راجع به بانک، نسخه توسعه دولت، کتاب های معارف اسلامی دانشگاه ها و مانند این ها سخن می گوید. کتاب مفصلی است: مجموعه ای از چندین مقاله با ادبیاتی روان. فهم آن به استاد نیاز ندارد. با خواندنش، پیچیدگی هایش آرام آرام باز می شود. بیش از آنکه جزء به جزء مطالبش ذهن انسان را درگیر کند، روح حاکم بر کل کتاب ذهن او را مشغول می کند. یعنی دغدغه آوینی ناخودآگاه از طریق این کتاب به مخاطب منتقل می شود. مکرر دیده ام این روح، کسانی را که از طریق این کتب، وارد عرصه مطالعات انتقادی شده اند، درگیر کرده است و آنان دیگر نتوانسته اند این فضا را رها کنند.

کتاب دوم **آغازی بر یک پایان** است که معطوف به فهم ماهیت انقلاب اسلامی در برابر غرب است. کتاب سوم **حلزون های خانه به دوش**، چهارم **رستاخیز جان**

و پنجم فردایی دیگر<sup>۱</sup> است. فردایی دیگر از دوبخش کاملاً مجزا تشکیل شده، بخش نخست چند مقاله بسیار خوب از جمله در فهم چیستی وضعیت امروز جهان دارد و مبتنی است بر تبیین معنای نیهیلیسم در دوران معاصر و بخش دوم درباره هنر مقدس اسلامی است که یک دوره فشرده عرفان نظری می‌توان به حسابش آورد.

به نظر من عصاره تفکر آوینی در این پنج کتاب است. اگر کسی علاقه مند باشد که به طور اختصاصی، درباره تلویزیون و سینما مطالعه کند، کتاب ۳ جلدی *آینه جادو* را بخواند که مجموعه نقدهای شهید آوینی درباره فیلم‌های سینمایی و ساختار سینما و رسانه در ایران و جهان است. نگاه‌های بنیادی او در عرصه رسانه و دیدگاهش درباره تفاوت تبلیغ و هنر در این کتاب آمده است. در عرصه سیاسی کتابی دارد به نام *حکومت فرزندان*. نریشن‌های *روایت فتح* آوینی را هم در قالب چند کتاب پیاده کرده‌اند. ایشان کتابی تخصصی در عرصه هنرهای تجسمی نیز نوشته است به اسم *انفطار صورت* که برای علاقمندان به مطالعه تخصصی هنر بسیار مناسب است و کتاب‌های دیگر. منتها همه از این قلب مرکزی نشئت می‌گیرند. این فکر را می‌شود از این چند جلد کتاب استخراج کرد.

باید از کتاب *فتح خون* (یا *روایت محرم*) هم نام ببرم که کتابی است در فلسفه عاشورا. این کتاب در نسبت با کتاب‌های رایج تاریخ صدر اسلام و سیره اهل بیت علیهم السلام واقعا کتاب عمیق و دقیقی است. در حین حال شاعرانگی و نثر بسیار زیبایی هم دارد.

---

۱. این کتاب‌ها به علاوه دیگر کتب شهید مرتضی آوینی در انتشارات ساقی و پس از آن در انتشارات واحه به چاپ رسیده است. پیش از این دو، در نخستین سال‌های پس از شهادت آوینی، کانون فرهنگی هنری ایثارگران نوشته‌های او را به صورت پراکنده و محدود منتشر کرده بود.